

VIGSNÆS KIRKE

MUSSE HERRED

Kirken, der 1515 og 1533 kaldes kapellet på Vignæs, var da annekteret Taars¹, men 1532 havde menigheden opnået kongelig bevilling til at have en egen kapellan². I henhold hertil synes kirken at have været et selvstændigt sognekald, indtil den 1660 efter ansøgning af sognepræsten, som da også var kaldet til Taars, blev annekteret dette kald med den begrundelse, at Vignæs sogn var så forarmet af krigen, at det ikke kunne føde en præst³. Dette forhold opretholdtes dog kun i denne præsts embedstid indtil 1670⁴; men i henhold til forordningen af 1688 blev kirken fra 1690 atter annekteret Taars og endelig 1776 genoprettet som selvstændig sognekirke⁵. Kronen sad inde med kaldsretten allerede før reformationen¹, og kirken forblev under kronen, indtil den 1689 blev tilskødet Christian Ulrich von Harstall til Rerridsgaard⁶ (sml. alterkalk, s. 963), og med denne gård kom den 1784 under det da oprettede baroni Guldborgland⁷, hvorunder kirken hørte, til den overgik til selveje 1. juli 1914.

Sagnet fortæller, at kirkens alterkalk er hentet fra bjergfolkene i Guldstubbehøj⁸.

Kirken ligger på helt fladt terræn tæt ved stranden og omtrent midt i den lille by. Den nuværende kirke er opført 1868—69 i nygotisk stil af arkitekt Ove Petersen. Nordvest herfor ligger den gamle kirkegård, hegnet af hæk og stakit med en stor jernlåge, hvis mage findes på den nye kirkegårds vestside, og som har afløst en ældre, antagelig muret *†kirkegårdsportal*, der sammen med sit tag trængte til reparation 1820 (syn). Om *den gamle †kirke*, som blev nedrevet 1870, siges det i præsteindberetningen 1755, at den var »kun liden og har ingen tårn, holdes kun i mådelig stand, har en klokke, som hænger i et træårn opbyggt til kirkemuren«. Kirken var opført af mursten⁹ og havde mod syd et våbenhus af bindingsværk (sml. planen fig. 2), hvorpå klokkestabelen hvilede (syn 1830). I det indre havde kirken fladt loft bestående af forskalning under bjælkerne. I 1800'erne trængte kirken stadig til reparation. 1813 var således kirkens tag, mure, loft og spær samt våbenhusets vinduer brøstfældige (syn). 1833 iværksattes en hovedreparation, hvorved kirkens mure blev noget forhøjede og loftet gipset, og 1850 opførtes to murede støttestøtter ved østgavlen (syn). På kirkens tomt er nu bygget et ligkapel.

INVENTAR

Altartavle (fig. 1) i barok fra o. 1700, stærkt omdannet, rimeligvis ved overflytningen til den nye kirke. Det brede storstykke flankeres af to runde søjler

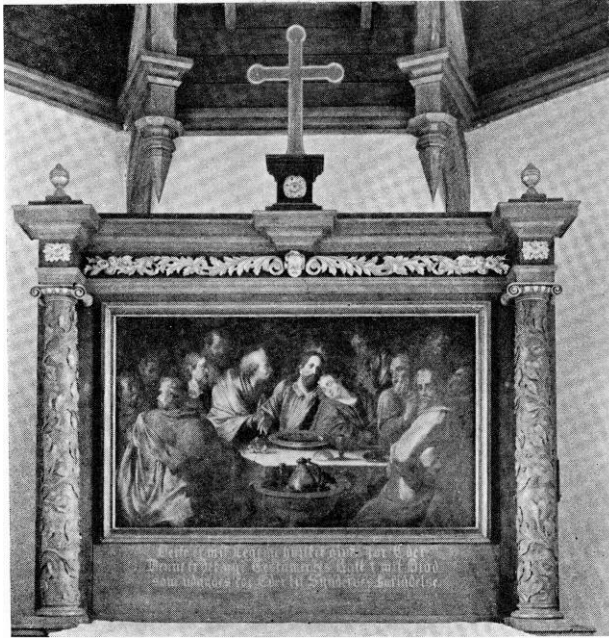

Fig. 1. Vignæs. Altertavle (s. 962).

E. Skov 1950

omvundne med udskårne laurbærgrene og med joniske kapitæler, som bærer en forkrøbbet gesims, hvis frise er smykket med akantusranker og et menneskehoved. På kronlistens midtfremspring er anbragt et nyere kors på en lille sokkel. I storstykket er indsat et samtidigt nadvermaleri (olie på lærred), hvis komposition er overtaget efter Daniele Crespi¹⁰ (sml. altertavlerne i Nebbelunde, s. 779, og Tingsted, Falsters norre hrd.).

Tavlen er nu egetræsmalet med grøn-laserede blade og røde bær på storsøjlerne og gyldne ranker i frisen. Under maleriet er i det nyere rammeværk malet nadverordene med gylden fraktur.

Altersølv. Kalk fra 1690, 22 cm høj, forgyldt. Sekskantet, tunget fod med fodplade og platte over vulst, sekskantet skaft og fladrund knop med drevne og ciselerede blade på over- og undersiden; i felterne mellem disse er graveret »Iehsus« med versaler. På det høje, stejle bæger er graveret et tvedelt våbenskjold med hjelme og rigt løvværk samt initialerne C V H og S V O B for Christian Ulrich von Harstall og Sophia von Offenberg; under våbnet er indprykket årstallet 1690. På fodpladen Københavns bystempel (årstallet utydeligt) og mestermærke for Jørgen Goldschmidt (Bøje s. 44). Samtidig forgyldt disk med graveret kors på den meget brede rand. Ingen stempler. *Oblatæske* fra 1690, oval med forgyldte skaktavl på låget; i bunden graveret samme våben, initialer og årstal som på kalken. Ingen stempler.

†*Kalk* og †*disk* blev tillige med alterklæderne og andet, som hørte til alteret, røvet under Svenskekrigen¹¹.

Alterstager af sengotisk form med tragtformet, slapt proferet fod, slankt, cylindrisk skaft med tre skarprykkede profilringe og dyb lyseskål. På foden er graveret med versaler: »Soli Deo gloria an(n)o Cristi(!) 1652« (»Gud alene æren, Kristi år 1652«). På den ene stage mangler bogstavet e i Deo. 39 cm høje.

**Alterskranke* af smedejern, se Taars (s. 958).

Klokke fra 1787. Om halsen versalindskrift mellem akantusborter og perlesnøre: »Gud alene æren. Støbt af D. C. Herbst, Hof Klockestøber i Kiøbenhavn«. På siden to adelsvåben, årstallet 1787 og indskriften: »Paul Abraham de Lehn. Frue Ericke Sophie Lehn, fød Cicignon«. Akantusbort om slagringen. Tvm. 73 cm.

†*Klokke* var 1787 »ganske sprukken og uhørlig«¹².

Det øvrige inventar er samtidigt med bygningen eller yngre.

GRAVMINDER

Kirkegårdsmonumenter. 1) O. 1830. Sognepræst Preben Bøving, død 20. maj 1811, og hustru Johanne, født Jacobsen, død 9. jan. 1830, samt sønnen Johan Wilhelm, død 5. maj 1825. Støbejernskors på en plint med relief af en engel. Gravskrift med versaler.

2) O. 1830. Søren Skouboe, sognepræst for Wixnæs, født 2. febr. 1772, død 15. sept. 1830. Støbejernskors med versaler.

3) O. 1837. Ingeborg Jacobsen, født Bjerregaard, født 25. nov. 1752, død 14. sept. 1837. Støbejernstavle formet som et pergamentblad, oprindelig støttet til et nu afbrudt kors. Gravskrift med versaler.

Alle tre monumenter står på den gamle kirkegård.

KILDER OG HENVISNINGER

Synsforretninger over Kirker og Præstegaarde 1803—13, 1816—24 div. år (stifts-øvrighedsarkivet, LA). — Provsteprotokol over Musse Herred 1820—29; Syn over Lollands østre Provsti 1829—44; Syn over Musse Herred 1849—61 (provstearkivet, LA); Syn over Musse Herred 1861—80 (bispearkivet, Nykøbing). — Udskrift af biskop Blochsvisitatsbog 1786—1803 (LA). — Museumsindberetninger af J. Magnus-Petersen og C. Engelhardt 1880, Getrud Købke Knudsen og E. Skov 1950 og Aa. Russell 1951.

¹ Suhms Saml. 2. bd. 2. hefte, s. 66; Frederik den Førstes danske Registranter, s. 346.

² Frederik den Førstes Registranter, s. 317. ³ Ny kirkehistoriske Saml. V, 315 ff.

⁴ F. R. Friis: Historisk-topographiske Efterretninger om Musse Herred i Laaland II, 148. ⁵ Kirkehist. Saml. 3. R. VI, 451 og 459, jfr. F. R. Friis anf. st. ⁶ Kronens

Skøder III, 47. ⁷ Bobé, Graae og West: Danske Len, s. 345 f. ⁸ Optegnelse i Dansk Folkemindesamling. ⁹ F.R.Friis, s. 154. ¹⁰ Se herom: Chr. Elling: Nogle Malerier fra Christian IV's Tid, i Aarb. f. nord. Oldk. og Hist. 1945. S. 96 ff. ¹¹ Tingsvidne fra Kalø Birk, Aalholm Len, Kommis. 30. aug. 1660 (Vejledende Arkivregistr. II, 42). ¹² Udskrift af biskop Blochs visitatsbog.

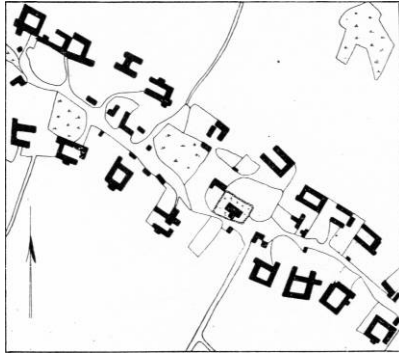

Fig. 2. Vignæs 1786.